בס״ד יום חמישי כ״ד סיוון תשע״ו 30.6.16

פרשת קורח

״ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב....ויקומו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמישים ומאתיים....ויקהלו על משה ואהרון ויאמרו עליהם: רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ד׳ ומדוע תתנשאו על קהל ד׳(ט״ז, א׳-ג׳)...ויחר למשה מאוד ויאמר....אל תפן אל מנחתם (ט״ז,ט״ו)....ויאמר משה בזאת תדעון כי ד׳ שלחני....ואם בריאה יברא ד׳ ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי ניאצו האנשים האלה את ד׳...ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם...(ט״ז, כ״ח-ל״ב)

פסוקים אלו הלקוחים מפרשתנו מתארים את חטאו של קרח, תגובתו הקשה של משה ועונשם הלא טבעי של קרח ועדתו. **מה בדיוק היה חטאם של קרח ועדתו? מדוע משה רבנו, הסנגור הגדול של עם ישראל שתמיד התפלל להגנת עמו,לא מבקש רחמים על קרח ועדתו ? האם בגלל שקורח ועדתו פגעו בכבודו של משה וטענו שהוא ״מתנשא״, נשברו הכלים וצריך עונש? מדוע משה לא מחל על כבודו, אפי׳ הקב״ה מחל על כבודו כשבני ישראל חטאו בחטא העגל? במה שונה חטא קרח ועדתו מחטאים אחרים? מדוע על חטא המרגלים, על חטא העגל וחטאים חמורים אחרים יכולה להיות מחילה, אך על חטא קרח ועדתו אין מחילה? לא רק שאין מחילה ומשה באופן נדיר לא מבקש רחמים על החוטאים, מדוע משה גם תובע מ-ד׳ שאם הם יתפללו, שתפילתם לא תתקבל ? (״אל תפן אל מנחתם״)? מדוע בנוסף לנ״ל משה מבקש מ-ד׳ שיעניש אותם, ולא סתם עונש אלא עונש מאוד לא טבעי- שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותם? מדוע דווקא עונש לא טבעי שכזה שקשור לאדמה? מדוע לא ביקש שתגיע חרב מסתורית שתחסל את כולם?**

לאחר שקורח ועדתו נבלעים באדמה באורח כה ניסי, היינו מצפים שעם ישראל יבין שטעה ויעשה תשובה כמו בכל החטאים שהיו לפני כן. לדוג׳ לאחר חטא המרגלים שהופיע בפרשה הקודמת כשהעם הבין שחטא, מתארגנת קבוצת ״מעפילים״ (קבוצות המעפילים שעלו ארצה בזמן המנדט הבריטי בין השנים 1934-1948 נקראים על שמם), שמוכנים לעלות בארץ בכל מחיר אפי׳ שיודעים שישלמו על כך בחייהם- כל זה כדי לתקן את חטא המרגלים שהוציאו את דיבת הארץ. אך במקום זאת הכעס בעם רק גדל והעם יותר מתלונן ומתמרד: ״ וילונו **כל עדת בנ״י** על משה ואהרן לאמור אתם המתם את עם ה״. **מדוע העם ממשיכים להתלונן גם אחרי שברור היה שחטאו?**

ואז הקב״ה מתערב ומתחילה מגיפה בעם שהורגת 14,700 אנשים, בנוסף ל-250 שכבר נבלעו באדמה. **גם אחרי שהמגיפה נעצרת העם לא נרגע ולא מבקש סליחה אלא שואל בכעס האם כבר סיימנו לגווע?מה קורה לעם?**

מדוע בספר דברים שבו חוזר משה על הנאמר בספרים הקודמים ומגלה לנו דברים שלא ידענו, מוזכרים החטאים שנראים קטנים, אך קורח שהיה כל כך מרכזי ויש פרשה שלמה שקרויה על שמו ,כמעט ואינו מוזכר שם? מופיעים רק דתן ואבירם ושהאדמה פצתה את פיה ובלעה אותם? לאן נעלם קורח?

ננסה להבין ולהסביר את חטאו של קורח.

קורח מנסה לעשות ניסיון הפיכה אדיר. ראשית צריך לשים לב לתזמון המתוכנן היטב שבו קרח מופיע. קרח מופיע מיד לאחר חטא המרגלים ועונשם. אחרי חטא המרגלים העם ידע שהוא צריך לשלם את המחיר. יוצאי מצרים ידעו שהם צפויים למות במדבר ורק בעוד 40 שנה, לאחר שיכפרו על חטא המרגלים ויפנימו את חשיבות הארץ, יוכלו להיכנס אליה. מציאות זו יצרה משבר כבד בעם שצעד אל מותו במדבר. קורח ועדתו ניצלו את העיתוי המוצלח בנקודת משבר זו, להציע פתרון קל ואופטימי: במקום ״להתמודד״ עם העונש שנראה מאוד קשה ולא צודק, ניתן לעקוף אותו ע״י כך שנוותר על האידיאולוגיה. אם אין אידיאולוגיה ודרך שצריך ללכת בה אז אין עונשים. במקום להישאר עם החלום של הארץ המובטחת קרח

ועדתו הציעו פשוט לוותר עליו. בשביל מה צריך לעלות לארץ הרי במילא כל הארצות שוות? מי אמר שא״י יותר טובה? הם אף הרחיבו את האידיאולוגיה החדשה שלהם וטענו שלא רק שאין ארץ מובטחת וכל הארצות שוות, גם אין עם נבחר, כל העמים שווים מי אמר שעם ישראל הוא הנבחר? גם כל בני האדם שווים, אין הבדל בין אדם שמתנהג באופן מוסרי לאחר שאינו מתנהג באופן מוסרי- כולם שווים! (״כל העדה כולם קדושים״ ואין הבדל בין אחד לשני). קורח ועדתו לא מקבלים את הנהגתם של משה ואהרון ולטענתם משה ואהרון לא נשלחו ע״י ה׳. הם שווים כמו כולם. המשמעות היא שאם משה ואהרון לא נשלחו ע״י ה׳, אז בעצם אולי כל המצוות הן גם המצאה שלהם אז מדוע לקיימן?

מה שעשה קורח לעם עשה קין הרבה לפני כן. גם קין טען שכל המנחות שוות. קין טען שלא משנה כיצד יתנהג, לא יתכן שהקב״ה יקבל את מנחתו של הבל ולא את שלו. ואם זה מה שיהיה יש לו זכות לרצוח את הבל! זה שקין רוצח ואינו מוסרי זה כלל לא משנה מנקודת מבטו של קין- כיוון שלטענתו כולם שווים.

משה רבנו מיד מזהה מגמה שפלה זו אצל קרח ועדתו שמגיעים לעם בשעת משבר, ומבקש מ-ד׳ גיבוי מלא לדרך הנכונה. **אין כאן שום בקשת מחילה לניסיון הנבזה של קרח ועדתו. העם חייב לחזור לראות באופן חד משמעי, את הדרך שאולי קצת קשה אך היחידה שנכונה.**

רק אם האדמה שדמיו של הבל צועקים ממנה תפתח את הפה, ותבלע את קרח ועדתו, ניתן יהיה לחסל את התופעה של קין וקרח. ואז ניתן יהיה לקבוע שבעולם הזה יש שאיפה, ויש מטרה ודרך שצריך להתקדם בה. זו הסיבה שמשה מבקש מ-ד׳ דווקא עונש לא טבעי זה. בנוסף יש כאן דוגמה להנהגת ה׳ בעולם לפי מידה כנגד מידה. קורח שדיבר רעה על ארץ ישראל סופו שנבלע על ידה! הדרך של קרח כל כך קלה ומפתה ומסוגלת למשוך אליה אנשים רבים וטובים שרואים במו עיניהם שלא זו הדרך. זו הסיבה שגם לאחר שהאדמה בולעת את קרח ועדתו וגם לאחר שנספים במגיפה 14,700 מבני ישראל, העם עדיין לא נרגע ולא מבקש סליחה.

בספר דברים משה לא רוצה לחזור על כל הסיפור עם קרח. חשוב לו להדגיש רק את דתן ואבירם ללמד אותנו שהם היו אלה שהובילו את המהלך שעניינו היה לכפור בקודש. וכן את העונש הלא טבעי שקבלו כדי שנזכור את הדרך האמיתית שיש לצעוד בה ושלא נתפתה ל-״קיצורי דרך״.

יהי רצון שנדע ונזכור תמיד ללכת בדרך הנכונה.

שבת שלום ,